

u cô ve leo thực nhóm cây chu lnh. Nhit thích hp cho sinh trng, phát trin và to qu $18^0 - 22^0$ C. Tuy nhiên, nhit thp hn ($8^0 - 10^0$ C) cây vn cha b tn thng nh u tng hoc u vàng. u cô ve leo (u trch, u b, u trch lai) là cây a ánh sáng, do vy rt cn giàn leo. Cây có b r ln n sâu nên kh nng chu hn khá.

1. Thi v

u cô ve leo có th trng 2 v trong nm:

- V Xuân: gieo ht t tháng giêng n tháng 3.
- V Thu: gieo ht vào tháng 9 – 10.

2. Làm t, bón phân và gieo ht

Sau khi làm t lên lung vi kích thc: rng 1m, cao 0,2m, rãnh lung 0,2 – 0,25m. Mi hecta bón lót 10 – 15 tn phân chung hoai mc, 150 kg supe lân và 50 kg kali clorua. Gieo 2 hàng trên lung và khong cách hàng 60cm, khong cách ht 12 – 15cm. Lng ht gieo 55-60 kg/ha (2kg/sào). Gieo xong ph mt lp t bt dy 1 cm. Do cu to v ht mng, kh nng hút trng nhanh nên không vi ti. Sau 1-2 ngày dùng ô-doa ti nh mt lung.

3. Chm sóc

Do u cô ve leo có b lá ln, h s thoát hi nc cao nên phi thng xuyên gi m t, nht là thi k cây ra hoa, to qu. Thi im này cn m t thng xuyên 70%. Nhu cu phân bón cho u không cao, nhng ngoài lng phân lót, mi ha có th bón thúc thêm 30kg m urê và 30kg kali/ln vào 2 thi im: cây ra tua cun và lúc r hoa. Khi cây có tua cun, cn làm c, xi vun và bón thúc; sau ó cm giàn ngay cho cây leo. Mi hecta cn 50.000 cây dóc cm (mi sào 1.700 cây). Khi cây có hoa tin hành ta dn lá già, nhng lá b bnh, nhng khong gia có mt lá m c to s thông thoáng cho cây, tng kh nng to qu.

4. Phòng tr sâu bnh

Các loài sâu bnh hi chính

- Rui c lá *Liriomyza sativae* Blanch.:

Sâu non nm gia 2 lp biu bì lá n phn dip lc li ng c ngon nghèo trên lá. Thng xut hin và gây hi sut thi gian sinh trng ca cây nhng mt cao thng thi k cây bt u ra hoa – qu, chúng có kh nng gây hi nng v xuân.

- Rp *Aphis craccivora* Koch:

Chúng thng xut hin trong iu kin thi tit khô hanh, hn hán. Mt thng tng rt nhanh do chúng ra con, trên u cô ve leo chúng thng gây hi nng vào các tháng 3-4 và cui tháng 9-10.

- Nhn *Tetranychus cinnabarinus* Boisd.:

Nhn gây hi trên lá là ch yu, chúng thng gây hi nng trên u cô ve v thu ông khi thi tit hanh khô, chm bón kém.

- Sâu c qu u *Maruca vitrata* Geyer:

Chúng gây hi trên n, hoa, qu là chính, khi mt cao chúng gây hi c trên búp lá non. u cô ve v

thu ông sm thu qu cui tháng 9-10 b hi nng hn v xuân thu qu tháng 3-4. nh cao mt thng vào lúc hoa – qu r u v thu hoch khi thi tit m. Chính v khi thi tit lnh, nhit thp ít khi b sâu c qu gây hi.

- Bnh l c r:

Do nhóm nm trong t xâm nhp và gây hi (gây ra bi các nm trong t nh Fusarium sp; Pythium sp.).

Chúng xâm nhp vào cây u cô ve qua h r sau ó làm cht cây.

- Bnh thán th Collectotrichum sp.:

Bnh gây hi c trên lá, thân, cành qu. u cô ve v thu ông thng b hi nng hn v xuân.

- Bnh phn trng Erysiphe cichoracearum:

Bnh xut hin sut thi gian sinh trng ca cây hi c thân, lá và thng gây hi nng trên u cô ve v xuân sau ó n thu ông. Ngoài ra trên u cô ve còn xut hin mt s loài sâu bnh hi khác nh rui c qu, sâu xanh, b tr, sâu róm, bnh m xám,... chúng cng xut hin và gây hi cc b tu theo tng nm. Bin pháp phòng tr tng hp:

*** Bin pháp canh tác:**

- Thu gom, tiêu hu tàn d cây u và các cây trng khác v trc ngay sau khi thu hoch.

- Cày t, i t 2 – 3 tun.

- Áp dng luân canh và xen canh i vi u n qu, tt nht nên luân canh vi cây lúa, luân canh & xen canh vi rau h thp t nh bp ci, su hào, ci n lá... không luân canh & xen canh vi các cây h bu bí, h cà.

- Bón phân, chm sóc, ti nc hp lý. Làm c xi xáo kp thi gim s c trú ca sâu hi, kt hp ngt, bt các trng hoc sâu non mi n ca sâu khoang, sâu róm,...

*** Bin pháp sinh hc:**

- Bo v duy trì phát trin qun th nhng thiên ch t nhiên (b rùa, dòi n rp, nhn bt mi, các loài ong ký sinh) bng cách s dng thuc hoá hc hp lý, không phun thuc tr sâu nh k trên u n qu.

- S dng Elincol 12ME, Vertimex 1.8EC tr dòi c lá u

*** Bin pháp hoá hc:**

- Giai on cây con t gieo ht n trc khi cây ra hoa:Nu rui c lá u, rp u màu en, nhn , b tr phát sinh gây hi cc b thì s dng mt trong các loi thuc tr sâu sau: Sherpa 25EC, Elsin 10EC, Confidor 100SL, Ortus 5SC, Comite 73EC. Giai on này ch cn phun thuc 1 hoc 2 ln vào thi im khong 20 – 35 ngày sau trng.

- Giai on t khi ra hoa n kt thúc thu hoch: Vic dùng thuc tr sâu giai on này ch yu tr sâu c qu u, rui c lá u,... Nên dùng các loi thuc sau: Elincol 12ME, Sherpa 25EC, Sumicidin 20EC, Fastac 5EC, các loi thuc Bt. Thi im phun thuc tt nht là lúc cây u có hoa r và bt u có qu (khong 55 – 60 ngày sau trng). Phun thuc 3 ln, khong cách gia các ln phun t 5 – 7 ngày.

Khi phun thuc cn lu ý:

+ Các loại thuốc hoá học cần sử dụng đúng liều lượng, nồng độ theo khuyến cáo trên nhãn bao bì của từng loại thuốc.

+ Trước khi phun thuốc phải thu hoạch hết những quả đạt tiêu chuẩn thu hái. Trong thời gian ngắt thu hoạch quả cần sử dụng các thuốc thuộc nhóm Pyrethroid, thuốc sinh học thì gian cách ly tỉ mỉ là 3 ngày.

5. Thu hoạch

Trong vụ xuân, làm việc thu hoạch sau 50-60 ngày, vụ thu muộn hơn 10 ngày. Thu quả chín nhưng không già (quả chuyển từ xanh mướt sang xanh nhạt, thấy rõ vết nứt thân quả). Vào thời điểm rộ, thu mỗi ngày 1 lần vào sáng sớm. Trong hợp phần phun thuốc hoá học có thời gian cách ly ngắn từ 2-3 ngày, thu sau phun 3 ngày, loại bỏ quả già, chỉ sử dụng quả đạt lượng thông phẩm.

Nguyễn Thị Nhung – Vin Bo và thực vật

<http://trongraulamvuon.com>